

F. D.

PARTEM POSTERIOREM,

De

ATTRIBUTIS LEGIS NATURALIS,

Suffragante Senatu Philosophico Regie
demie ad Auram Amplissimo,

PRAESIDE

VIRO Celeberrimo,

HENRICO HASSEL,

Eloq. PROF. Reg. & Ord.

h. t. Fac. Phil. DECANO,

Horis, ante meridiem, solitis,

In Audit. Majbri die 1. Julij

An. MDCCLXLI.

Pro GRADU

*In publica eruditorum concione examinans
dam siccit*

CAROLUS NYBOHM, A. F.

SUDERMANNUS.

ABOE, exs. J. KIEMPE, R. ac. Typ.

Fratri Amantissimo,
Sub Praesidio Celeberrimi Professoris
Dn HENRICI HASSEL,

Fautoris & Amici longe exoptatissi-
mi, de Attributis Legis Naturæ, in
Regia Academia Aboënsi secundum,
& quidam pro gradu Magisterii pu-
blice disputaturo,

Clariss. Philos. Candidato.

Dn. CAROLO NYBOHM.

A Boa, pieriis ornata Palatia Nymphis,
A Fennia quam exultat nomine leta Tuos?
Scediacis, decimus nec adhuc geminaveras
annos

Cynthius, hostili pulsa urore, redux
Utque salutatum venit Tua littora Pa'las,
Cœpit & abjectos arte forere Tuos.
Attamen Arctoas inter veneranda Pale-
stram

Inferior nullis, arte Camæna Tua est
Emu'a Te decorat juvenum viribus & artib;
Doctorum & celebris longa corona ubi-
rum.

FAC

*Fac Deus, Horrendos strepitum, fac murmur
ra longe*

*Quadrupedumque locis maris abesse Tuis!
Bac Deus, ad longam seriem Tua fama ne-
potum*

*Ora petat musis ultima culta novem!
Pacis oliva diu nullis turbata procellis*

*Fatorum vireat, vestro belico e precor,
sed quoties ripas, quoties bac du'cia Phae-
bi*

*Littora soliciens mente voluto mea;
Me desiderium stimulat residentis amici,
Finibus hisque ahens portio magna metu,
HASSEL, Fennonici non ultima gloria Pitti-
di,*

*Duleis amor patriæ, Pa'ladiis atque
Poli.*

*Tu, mibi quo primis fuerat jucundior an-
nis*

*Nullus. Tu aeterno fædere juncte comes,
Sæpius afficiunt memorem cunabula fortis
Nostre, & fortuna linea prima rudit,
O! Quoties pueri Strengnesi legimus er-
va,*

*Tu potior, Tiro ast amulus alter ego.
A. 2 Men-*

Mensa tornis nobis isdem, jus corda fidesq;
Isdem permulcens hospes & arte jocis.
Sepius arrident confortia grata, Sa'enes
Cum colimus musas, aonio que choros.
S p*a* mihi videor primis fudare periclis,
Auxiliatrices te sociante manus.

Fratrum nul'a fuit concordia nulla sororum,
Vixque fide majus connubiale jugum.
O utimam! vivas Pindo Patriaq; superstes!
Sit numerosa tibi, sit sine nube dies!

Tot cumulate bonis, mi Carole frater, amici,
Fæderis immeritus plurima lucra facis.
Tu, licet indignus, documen tamen artis &
oris

Morumque exemplum, fac redeasque
viri!

Præside cum tanto sudat Tua musa sub-
armis,

Defensura sacri pristina jura poli.
Ipsius en! animo/a minae & sustinet oris
Vel Phœbi, victrix premia certa fe-
ret.

Frater Care, redi bene musis cognitus Ali-
RÆ,

Gratus adeq*ducti* nomen & omen habens.
O si-

O nimium felix, decorum si Præsidis ullæ
Frustula lucratus, nos videturque redux-

e villa past. Dunker. die

28o Apr. 1741.

Festinat. calamè
transmisit

JOH. MOZELIUS

P. & Pr. Duskerens. Suder

philosophie Candidate

Clarissimo

Dn. CAROLO NYBOHM,
Populari & Amico suo integerrimo.

Citers dum pergis sacras expandere leges,
Egregium Patrie Te decus esse doce.
Gratulor optatum mentis specimen peracutæ,
Ingenii Numen facta pericla probet!
Addoque: Ipse Deus lex sit libi firma, ut
Ipse
Dee finem cœpi, quem cupis ipse This!

Holmiae die 1. Maii

MDCCXL.

Gratu' abundus applausit
PETRUS SUNDSTRAND
Suderm.

S. XVI.

De universalitate & evidentiā Legis Naturalis postquam differuimus, ad Immutabilitatem ipsa series nos ducit. Cum vero attributum hocce pro modo ingenii nostri firmis argumentis adstruere sedet an in sententia, in limine statim indicandum est, quid eo intelligamus. Immutabilem dicunt Metaphysici eam esse, in qua nihil inest, pro quo aliud substitui possit, iisdem manentibus ceteris. Sic essentiae rerum sunt immutabiles. Omnia enim in his determinata exstant, neque ullam admittunt substitutionem, & quidem per universalissimum principium contradictionis: Nihil simul

esse potest & non esse. Et quum attributa per essentialia determinentur, haec ut fundamentum immutabile habentia, juxta quoque sunt immutabilia.

§. XVII.

IMmutabilitas autem Legis N. evidenter patebit, si naturam humanam contemplari lubet, quæ in eo posita est, quod homo sit animal rationale, intellectu & voluntate praeditum. Atque contradictionem involvit concipere hominem sine ratione. Huic naturæ tanquam fundamento innitur Lex N. & illa posita, haec simul ponitur. Postquam enim Deus hominem instruxit natura, quæ gaudet rationali, non potuit non cum eodem veritates has aternas communicare, quæ per creationem inuentes humanas translatæ, vim obligandi habent, & homines incitant ad facienda, quæ felicitatem concernunt & fugienda contraria. Quandoquidem autem Deus naturæ rationali, quæ fundamen-

tum est Legis N. nullam infert mutationem, adeoque nec Legi. Sed, quamdiu essentia hominis eadem est, tamdiu etiam Lex N. eadem manebit. Præterea Lex N. nihil aliud est quam quod recta ratio dictat. Illa autem idem semper fert judicium de similibus rebus, ergo contrarium, & per consequens, Legem priori repugnantem, probare nequit. Ut enim absurdum est dicere circulum esse quadratum, ita quoque contradictionem involvit statuere, verum esse fallum, bonum esse malum, & contra ; quod obtineret si Lex N. mutaretur.

S. XVIII.

Nec minus immutabilitatem Legis N. loquitur natura rerum extra hominem positarum. Omnia experientia compertum est, res alias homini convenire, alias non ; per quam convenientiam vel disconvenientiam aptæ sunt ad felicitatem hominis promovendam, vel eandem minuendam ac tollendam.

dam. Sic res quædam culturæ animæ inserviunt, quædam corpori; quæcum usus efficere potest, ut homo vivat, conservetur animoque degat tranquillo, & corpore gaudet sano ac valido. Unum rerum, ciusemodi effectus producentium injungit Lex N. & prohibet repugnatum. Si igitur mutationi obnoxia esset, usum rerum, quærum contrarii sunt effectus, præciporet, quod maxime foret absurdum. Nam cum felicitas hominis, qui hisce rebus carere nequit, omnino evanesceret. Icicirco quamdiu natura rerum eadem est futura, etiam Lex N. maneat immutabilis.

S. XIX.

Maximum quoque ac firmissimum argumentum pro adstruenda immutabilitate Legis N. nobis subministrat perfectissimus Divinus intellectus, qui est simultanea & adequate cognitio omnium rerum. Hinc patet in Deo nihil prius dari & nihil posterius, sed omnia semel &

& simul sese offerre. Ergo id & omnium rerum ad perfectionem vel destructionem hominis aliquid conferentium, ei ab æterno prætentissimæ fuerunt, ita ut ne minima quidem circumstantia eum latueret. Quoniam autem Legislator ad hanc res earumque circumstantias accuratissime respexit, & omnia quæ cum fine a se int'nto congruerent, pervidit; quod semel constituit, non potest non ratum & firmissimum manere. Humano equidem legislatori interdum accidit, ut legi iuxlituram inducere cogatur; ejus quippe non est sagacitatis, ut in antecessum eventus omnes, qui promulgata deum lege, sese produnt, prævidere queat. A Deo autem hanc imperfectionem maxime alienam esse priora evincunt. Nemo igitur Legi nostræ mutabilitatem tribuere potest, nisi juxta in perfectionem intellectus Divini impingat.

§. XX.

Veriratem propositionis nostræ consideratio voluntatis quoq;
Divinæ corroborat. Voluntas autem Dei est serius appetitus boni,
& aversatio mali. Deus igitur non potest appetere nisi bonum. Quamobrem cum felicitas vel perfe^cctio hominum sit etiam bona, sequitur Dum quocunque velle perfectionem generis humani. Hunc finem ut obtineret, declaravit voluntatem suam in Lege N. qua ute^rcentur homines in dirigendis actionibus voluntariis tanquam medio unico ad consequendam felicitatem. Qvod si Deus Legem N. mutaret, sequeretur eum velle hominem dirigere actiones ad destructionem sui, hoc est, appetere malum & aversari bonum; qvod repugnat notioni voluntatis perfectissimæ. Præterea, cum ex Theologia Naturali constet, voluntatem Divinam esse immutabilem. Lex N. vero sit id, qvod vult Deus circa actiones

nostras, seu ipsa voluntas Dei, necessario sequitur Legem hanc immutabilem esse. Levi adeo negotio intelligitur, tantundem esse vitii adserere. Deum Legem N. mutare, ac cogitare Deum sibi met ipsi discere. Quis autem unquam pugnam aut dissidium in voluntate Divina fingeret, aut opinaretur Deum ad aliquid volendum novis rationum ponderibus determinari? Nam quemadmodum Deus omnia simul ab eterno novit, ita vult omnia simul, unico voluntatis actu.

§ XXI.

QVIC in §§ præced. adduximus, non solum principia Legis N. verum etiam conclusiones respicere, cuivis constare arbitramur. Et quomodo aliquis immutabilitatem principiorum concederet, conclusiones autem, quarum ratio in illis continetur, immutabiles esse negaret? Ponamus Legem nostram non esse universaliter immutabilem; tum specialis aliquis casus obvenire possit

posset, in quo aliquid ei addere vel derogare licet. Hinc ergo sequetur, in principio, unde rationem suam habet conclusio, aliquid inesse pro quo aliud substitui possit. Nam qualem principium tale principiatum, & viceversam, quale principiatum tale principium. Principiatum autem per falsam hypothessin est mutabile; ergo etiam principium, quod tamen immutabile esse ex antecedentibus constat.

Addo: Cum illa actio, quam determinare definit aut incipit conclusio, quam mutabilem esse talio supponimus, in se aliquid ad perfectionem generis humani conferat, alioquin enim objectum Legis N. non quam constituere posset; repugnat & fini a Deo hac Lege intento, & perfectioni Legis N. ut vel minimam subeat mutationem.

§. XXII.

Quænam in statu integritatis, ut eo jam perveniat tractatio nostra, fuerint Legis N. præcepta, an eadem ac nunc sunt, an etiam negativa

etiva ibi locum habuerint, varie in-
ter Sam. Pufendorfium & Valent.
Alberti litigatum est, qvorum argu-
menta omnia adducere, proposita
non permittit brevitas Nos Le-
gem N. eandem fuisse in statu ante
ac post lapsum simpliciter adcri-
mus. Etenim eadem est in utro-
que statu actionum moralitas atqve
honestatis ratio, qvæ in se consi-
derata omnem plane mutationem
respuit; eadem animi integritas ab
homine exigitur, et si sua culpa
rigori Legis satisfacere nequeat; i-
dem quoqve est fundamentum ra-
tione essentiæ, quamvis majoribus
pluribusque donis accidentalibus
primitus ornatus fuerit. Et li-
cet non negandum sit, qva modum
qvem urgent quidam, cognoscendi,
haud exiguum inter hunc statum
atqve pristinum intercedere discri-
men; ille tamen defectus notitiæ
nihil objecti immutabilitati derogat.
Difficilis qvippe fallax sœpenu-
mero ac mutabilis illa cognitio,

qvæ iam obtinet, nihil in re, qvæ cognoscitur mutat. Objiciunt præterea adversæ partis fautores, præcepta qvædam particularia, propter diversitatem humanæ conditionis variare: multa enim præcepta, inquit, in hoc statu dantur, qvibus in primævo locus non suisse, qvippe qvæ naturam corruptam ac pravis cupiditatibus scotentem præsupponant. Verum paucis respondendum: Utut concedamus, omnia Legis N. præcepta in statu integro vim suam explicite non exercuisse, implicite tamen omnia adfuisse contendimus, cum in ipsis principiis conclusiones contineantur. De negativis præceptis tenendum est, qvod etsi nulla ad peccandum proclivitas in statu innocentia exstiterit: non tamen erat natura primorum parentum ita necessario determinata, qvin libertate abuti possent, proinde opus habuerunt Lege etiam negativa; prout etiam Lex positiva de non comedendo fructu arboris sciens.

Scientia boni & mali erat negativa. Deinde si præcepta negativa accuratius considerantur, patebit ea in affirmativis virtualiter contineri, ut ipse Pufendorfius affirmat. Nam eodem actu, quo iudicemur quæ honesta sunt ac justa sectari, eodem quoque vetamur in honesta & in justa admittere. Ita nemini derogare, quod ei jure competit, est jus suum cuique tribuere. Nihil quod Legi repugnat patrare, est actiones suas juxta Legis præscriptum conponere. Recte igitur hinc consequitur, ubi dantur præcepta affirmativa, ibi etiam negativa locum invenire.

§. XXIII.

NE cui ansam præbeant de immutabilitate Legis N. dubitandi Leges quædam Positivæ, quæ Divina itidem constitutæ sunt auctoritate, & felicitatem quoque generis humani intendunt, nonnulla ea de re addere non erit alienum. Liget quæm Lubentissime largiamur omnes Leges Divinas, felicitatis

consequendæ ergo hominibus sanctitas esse; non tamen circa felicitatem eodem occupantur modo. Etenim, Lex N. veritatur circa felicitatem, ad naturam necessario pertinenter, Leges uerem Posit. felicitatem concernunt, in quantum ex mutabili statu externo & particularibus circumstantiis existit. Status vero externus & circumstantiae cum variæ sint & mutabiles, objectum quoque Legis Positivæ mutabile est; quo mutato Lex quoque Positiva id presupponens obligare definit. Non itaque negamus Legislatorem sapientissimum rationibus validis dictum fuisse ad Positivas etiam ferendas Leges; id vero contendimus, non iisdem, quorum respectu Naturales condit. Harum enim objectum sunt res cum natura humana necessarium nexum habentes, illæ a natura indifferenter se habent, accedente vero iussu superioris indifferentes esse desinunt, & vel licitæ, vel illicitæ fiunt, quapropter illæ a sanctitate & justitia

Divina abrogari possunt. Hæc immutabilitate Legis N. sufficiant.

S. XXIV.

Restat eqvidem Indispensabilitas quarrum & ultimum Legis N. attributum, rationibus itidem stabiliendū; qvo in negotio tenues nostræ vires aliquantis per sudavere; vegum enim vero, cum lucubrations has in publicū proferre nec facultatum nec temporis ratio permittat, argumentum hocce aliis enucleandū relinqueret cogimur. Sufficiat interim indicasse, dispensationem non posse concipi salva manente immutabilitate. Nam cum ille actus dicatur dispensatio, quando Legislator præcipit vel probat actionem, quæ adæquate & secundum omnes suas circumstantias Legi repugnat; appareat relaxationē obligationis locum nullum habituram fore in Legge N. quum immutabilitati ejus antea adstructæ repugnaret. Ut nunc omniam dispensationem Legis N. e diametro justitiae & sanctitatis

Di-

⁵³ Divinæ oppositam esse, prout intelligens quisque facile videt. Qvis enim unquam cogitaret, Deum probare aut præcipue actiones humanum genus & struentes, cujus tamen felicitatem serio ad eo vult? Quare sit sapientissimo, optimo & justissimo Legislatori laus & gloria in æternum.

Clarissime Dne CANDIDATE.

Quod Cl. Dn. Candidate in praesenti opere de Lege Naturali ejusque attributis eruditæ disseras, de hoc non possum non insinu latari. Distincta etenim rei solidaque expositione voluntatem altius animumque moveri persuasissimus sum. Quocirca bene transalios juveniles annos Tibi gratulor. Gratulor ingenium fecundum & multiplicem scientiam. Gratulor viriutem sinceram & non fucaram. Gratulor denique lauream, qua B. C. D. propediem docta Tua Tempora ornabuntur. Plausus terminabo votis: Faxis Deus T.O. M. hoc & alia Tua instituta in Sui nominis gloriam, reipublicæ emolumentum, ac Thum ipsius commodum cedant peccantque. Vale & fave.

GABR. MELARTOPÆUS,
Austro-Finland.